

CARTOONS IN VALUES EDUCATION: EXAMPLE OF 'RAFADAN TAYFA'

Ömür Sadioğlu

Bursa Uludağ University, Faculty of Education Department of Primary Education
Division of Classroom Education

Merve Turan

Bursa Nilüfer Canaydın Primary School

Nazıfe Deveci Dikmen

BTSO Kamil Tolon Science and Art Center

Mehmet Yılmaz

Bursa Osmangazi Başaran Primary School

Yasemin Özkan Muhtar

Bahçeşehir College Konyaaltı Campus

Abstract:

The present study aimed to determine the values included in the cartoon called "Rafadan Tayfa", one of the cartoons prepared and broadcast on TRT Çocuk and mostly loved by the students participating in the study. In the direction of this purpose, the first 40 episodes of the cartoon named as "Rafadan Tayfa" determined as the most-liked according to the students' preferences tried to be examined via using the document analysis, one of the qualitative research methods, in the direction of the values included in the Social Studies Program. In conclusion, it was determined that the values mentioned most frequently in the investigated episodes were "Helpfulness", "Solidarity" and "Being Scientific" and the least frequently mentioned ones were "Honesty", "Hospitality", "Tolerance", "Aesthetics" and "Patriotism"

Keywords: Value education, social science, cartoon

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 3, 2018
pp. 240-251
DOI: 10.17679/inuefd.333173

Received : 07.08.2017

Accepted : 09.07.2018

Suggested Citation

Sadioğlu, Ö., Turan, M., Deveci Dikmen, N., Yılmaz, M. & Özkan Muhtar, Y. (2018). Cartoons in Values Education: Example of 'Rafadan Tayfa'. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(3), 240-251. DOI: 10.17679/inuefd.333173

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The preservation of the cultural heritage of society, one of its core functions of education, and the transfer of it to new generations can be achieved by teaching the values of that society to new generations (Tezcan, 1997). Values education includes a range of themes that are closely related and highly comprehensive to the historical and ideological development of the countries concerned. (Erden, 2005). It is necessary for a society to teach values to children for unity, solidarity and continuity, and to diversify children's experiences related to values. It would not be wrong to say that especially television is an effective tool in learning values. Postman (1994) notes that television has an important place in the educational process because of its entertaining nature. The studies show that today's children watch the most cartoon films from TV programs, while cartoons entertain children they shape their emotions and imaginations (Cesur and Paker, 2007; RTÜK, 2006; Sevim, 2013). However, Öçal (1997) states that cartoons create a mass culture in children with the functions of "directing" and "socializing" children.

Purpose

Cartoons which are prepared by taking into account the psycho-social development process of children are an important tool in terms of teaching values at early ages. In this framework, the present study is important in that it will contribute to further studies by determining which values are included in the cartoon named as "Rafadan Tayfa", one of the cartoons broadcast on TRT Çocuk, the national channel of Turkey. In the direction of this importance, the present study aimed to examine the cartoon named as "Rafadan Tayfa", which is prepared by considering age levels of children within the framework of certain acquisitions and themes and watched by the participant students most frequently in terms of values education.

Method

In this study, quantitative and qualitative research methods were used. While the screening model, one of the quantitative research methods, was used in order to determine the cartoon which the participant students watched most frequently, the document analysis was employed to determine which values were given place in the determined cartoon. In the research, two different data collection tools were used. One of these was the form including the question "Which of the following cartoons do you like most?" asked with the aim of determining the students' favorite cartoon among the given alternatives of Doru, Rafadan Tayfa, Ibi, Canım Kardeşim, Nane Limon and Other, which are all Turkish-made cartoons prepared for 6-8-year-old children and broadcast on TRT Çocuk, and the other data collection tool was the form again prepared by the researchers by taking into account the 20 values under the heading of "Values" included in the 2015 Social Studies Teaching Program and allowing for determining which values are included and how they are presented in the mentioned cartoon.

With the aim of determining the primary school children's favorite cartoon from among the Turkish-made cartoons broadcast on TRT Çocuk, the form prepared by the researchers were administered to 282 primary first and second grade students taking education in the İnegöl, Osmangazi and Nilüfer districts of Bursa. In the direction of the obtained data, the first 40 episodes of the most-liked cartoon named as "Rafadan Tayfa" and the 0,55 second special episode entitled "Our flag must always be in the sky!" uploaded to the website of www.youtube.com on 9th August 2016 were watched by the researchers.

The documents composed of the cartoons were analyzed in the direction of the form prepared by the researchers by taking into account the 20 values under the heading of "Values" included in the 2015 Social Studies Teaching Program (MEB, 2015) and allowing for determining how these values are presented in the mentioned cartoon. The data collected via document analysis tried to be described within the framework of the determined values. For the reliability of the study, another researcher watched randomly-selected 10 videos and filled the "Values" form. The reliability of the study was found as 80% and the result was accepted as reliable for the study.

Findings

The obtained findings indicated that almost all of the values included in the 2015 Social Studies Program were given place, even if in different frequencies, in the watched episodes of the cartoon named as Rafadan Tayfa. It was determined that the most frequently mentioned values were "Helpfulness", "Solidarity" and

"Being Scientific" respectively; on the contrary, the least frequently mentioned values were "Honesty", "Hospitality", "Tolerance", "Aesthetic" and "Patriotism". The fact that only the respect and love for the Turkish Flag was mentioned in the short episode entitled "Our flag must always be in the sky!" without mentioning different topics made the children concentrate only on this topic while watching this episode. Hence, children comprehend the importance of the topic and learn to show respect to and love our flag symbolizing the independence of our country once more in a cartoon which they love.

Discussion & Conclusion

Television programs prepared for children should teach them such values as helpfulness, patriotism, philanthropy, etc. When it is taken from this perspective, it is considered that the cartoon named as "Rafadan Tayfa" realize these expected acquisitions effectively. Under the light of this knowledge, as a result of this study, the following suggestions can be made for further studies in terms of evaluating cartoons and/or other child programs.

1. The other episodes of the cartoon named as "Rafadan Tayfa" can be examined for a similar purpose especially in terms of the value of "Patriotism".
2. To what extent this cartoon contributes to children's value education can be tested via experimental studies to be made with children.
3. In the direction of a joint study to be carried out by TRT and Ministry of National Education, works can be done to have children acquire values in the cartoon named as "Rafadan Tayfa" or other cartoons and/or child programs broadcast on TRT Cocuk.

DEĞERLERİN ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMER: 'RAFADAN TAYFA ÖRNEĞİ'

Ömür Sadioğlu

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı

Merve Turan

Bursa Nilüfer Canaydın İlkokulu

Nazife Deveci Dikmen

Bursa BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi

Mehmet Yılmaz

Bursa Osmangazi Başaran İlkokulu

Yasemin Özkan Muhtar

Bahçeşehir Koleji Konyaaltı Kampüsü

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye'nin ulusal kanalı olan TRT Çocuk' ta çocukların yaş düzeylerine göre, belirli kazanım ve temalar çerçevesinde hazırlanarak yayınlanan çizgi filmlerden biri olan ve araştırmaya katılan öğrencilerin en çok izlediklerini belirttikleri "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde yer alan değerlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilkokul birinci ve ikinci sınıf öğrencisi olan 282 öğrenciye (144 kız, 138 erkek) TRT Çocuk kanalında 6-8 yaş aralığı için hazırlanmış olan Türk yapımı çizgi filmlerin adları yazılı olarak verilmiş ve en çok sevdikleri çizgi filmi işaretlemeleri istenmiştir. Tercihleri doğrultusunda ilk sırada belirlenen "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmin ilk 40 bölümü nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerler doğrultusunda incelenmiştir. Sonuç olarak incelenen bölümlerde en çok yer alan değerlerin sırasıyla "Yardımseverlik", "Dayanışma" ve "Bilimsellik" olduğu, en az yer alan değerlerin ise "Dürüstlük", "Misafirperverlik", "Hoşgörü" "Estetik" ve "Vatanseverlik" olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde yer alan değerlerin Hayat Bilgisi programında yer alan değerlerle paralellik gösterdiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, Hayat Bilgisi, çizgi film

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 19, Sayı 3, 2018
ss. 240-251
DOI: 10.17679/inuefd.333173

Gönderim Tarihi : 07.08.2017
Kabul Tarihi : 09.07.2018

Önerilen Atıf

Sadioğlu, Ö., Turan, M., Deveci Dikmen, N., Yılmaz, M. & Özkan Muhtar, Y. (2018). Değerlerin Öğretiminde Çizgi Filmler: 'Rafadan Tayfa Örneği'. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 240-251. DOI: 10.17679/inuefd.333173

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, iletişim ağlarındaki baş döndüren hız, toplumsal yaşamı önemli ölçüde etkilemekte ve değiştirmektedir. Bu etkileşim ve değişime sağlıklı bir biçimde ayak uydurmak, bir yandan gelişirken bir yandan kültürel varlığını koruyarak yaşatmak, kültürel zenginliğe katkıda bulunmak gerekmektedir. Nitekim bu durum 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda (Resmi Gazete, 1973) Milli Eğitimin Genel Amaçları içerisinde "Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek" şeklinde yer almaktadır. Bununla birlikte Türk Milli Eğitimin Temel İlkeleri'nde (Resmi Gazete, 1973) yer alan "Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir" ifadesi ile evrensel değerler içerisinde ulusal değerlerin de korunmasına vurgu yapılmaktadır.

Eğitimin temel işlevlerinden biri olan toplumunun kültürel mirasının korunması ve yeni nesillere aktarılması, o toplumun değerlerinin yeni nesillere öğretilmesi yoluyla gerçekleşebilir (Tezcan, 1997). Kuş (2009) iyi eğitim almış bireylerin sadece zihinsel yetenekleriyle değil sahip oldukları değer yargılarıyla da yaşadıkları toplumu temsil ettiklerini, bu nedenle eğitimin amacının yeni nesillerin akademik becerileriyle birlikte ahlaki gelişimlerini de sağlamak olduğunu belirtmektedir.

Değerler eğitimi ülkelerin tarihsel ve ideolojik değerleri ile örtüşen, ahlaki, dini, sivil, demokratik, ulusal, kişisel ve sosyal hedefler ve konuları içeren kapsamlı bir süreçtir (Thornberg ve Oğuz, 2013). Değerler, hayatlarını anlamlandırma ve günlük yaşamı biçimlendirmede insanlara yol gösteren soyut ya da somut ilke, inanç veya yapılarıdır (Demir ve Acar, 2005). Değerler eğitimi ise birey, aile, toplum ve dünya için tehdit oluşturan sorunların çözümünde toplumsal yaşantıların alt yapısını meydana getiren evrensel, ulusal, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerlerin hedef kitleye aktarılması amacıyla hazırlanmış program olarak tanımlanmaktadır (Girgin, 2016). Doğumla beraber bireylerin değer eğitimi başlar. Değer eğitiminin, bireylerin daha karakterli ve mutlu bir yaşam sürmesi, insanlara iyilik yaparak toplumun düzenine katkı sağlanması gibi iki hedefi vardır (Ulusoy ve Dilmaç, 2014). Toplumda kabul gören değerler, eğitim kurumları aracılığı ile çocuklar ve gençlere planlı ve kontrollü bir şekilde kazandırılır (Erden, 2005). Bir toplumun birlik ve dayanışma içinde var olması ve varlığını sürdürmesi açısından oldukça önemli olan değerlerin çocuklara öğretilmesi için çocukların değerlerle ilgili yaşantılarını çeşitlendirmek gerekmektedir. Çocuklar değerlere yönelik bilgileri hayat boyunca öğrenseler de edindikleri temel değerler küçük yaşlarda oluşmaktadır (Balat ve Dağal, 2006). Bu değerler okullarda belirlenmiş programlar çerçevesinde formal olarak ya da okul dışında aile bireyleriyle, arkadaşlarla olan yaşantılarla, kitap okuyarak, televizyon izleyerek vb informal olarak edinilebilir. Özellikle televizyonun değerlerin öğrenilmesinde etkili bir araç olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim Karacoşkun (2002) televizyonun, duygu ve düşünceleri, aile içi ve toplumsal ilişkilerini kısaca tüm yaşam tarzını kapsayarak hayatın her yönü üzerinde oldukça etkili olduğunu ifade etmektedir. Televizyon canlı, renkli görüntüler ve seslerle izleyiciye hem görsel hem de işitsel olarak bilgi ve mesajlar ilettiğinden, eğitim sürecinde iletişim ve eğlence alanından da yararlanması önem kazanmaktadır (Şirin, 1999). Postman da (1994) televizyonun eğlendirici özelliğinden dolayı eğitim sürecinde önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir.

Cortes (2005) televizyon gibi medya iletişim araçlarının artık okulların en büyük alternatifi olarak değerlendirerek, bilgi sunma, düşünceleri örgütleme, değerleri yayma, beklentiler oluşturma ve davranış modelleri geliştirme gibi eğitimin temel hedefleri açısından önemli bir işlevi olduğunu ifade etmektedir. Concepcion Medrano ve Alejandra Cortes (2007) televizyonun çocukların yaratıcılığını engellediği, okul başarısını düşürdüğü, diğer arkadaşlarıyla etkileşimini azalttığı, çocukları okumaktan uzaklaştırdığı, pasifleştirdiği ile ilgili eleştirilere karşın eğitim uzmanlarının neden eğitimde televizyonu değerlerin kazandırılması için etkili bir araç olarak kullanmadığını sorgulamaktadırlar. Söz konusu araştırmacılar, bir araç olarak televizyonun yukarıda bahsedilen dezavantajlarının hazırlanan programların içeriği ile giderilebileceğini, Susam Sokağı adlı programın buna iyi bir örnek olduğunu ifade etmektedir.

Yapılan çalışmalar günümüz çocuklarının televizyon programlarından en çok çizgi film izlediklerini, çizgi filmlerin çocukları eğlendirirken aynı zamanda duygu, düşünce hayal güçlerini şekillendirdiğini (Cesur ve Paker, 2007; RTÜK, 2006; Sevim, 2013) göstermektedir. Bununla birlikte Öçal (1997) da çizgi filmlerin çocukları "yönlendirme", "sosyalleştirme" işlevleriyle çocuklarda bir kitle kültürü oluşturduğunu belirtmektedir. Çocuklar çizgi filmleri izlerken olayla özdeşim kurar, bir şeyler kapar, düşünür, seyrettiklerini zihninde yeni bir forma sokar (Güler, 2016), kahramanların davranışlarını ve konuşma tarzlarını model olarak seçerler, taklit ederler (Yavuzer, 2004). Yağlı da (2013) çizgi filmlerin çocukların evrensel ve milli değerleri, iyilik, yardımseverlik vb. olumlu davranışları taklit ederek, eğlenerek öğrenmelerine katkı sağladığını belirtmektedir.

Bu işlevleri göz önünde bulundurulduğunda çocukların psiko-sosyal gelişim süreci dikkate alınarak hazırlanacak nitelikli çizgi filmlerin değerlerin erken yaşlarda öğretimi açısından önemli bir araç olduğu düşünülmektedir. Giroux da (1999) çizgi filmlerin toplumsal değerleri ve rolleri öğretmede aile, okul ya da dini kurumlardan daha güçlü olduğunu vurgulamaktadır (Akt; Sevim, 2013). Yağlı (2013) ise çizgi filmlerin bir kültür aktarım aracı olduğunu ifade ederek, yazılı olarak vermekte güçlük çekilen kültürel değerlerin yerli çizgi filmlerle gelecek nesillere kolaylıkla aktarılabilceğinin söylemektedir. Bu doğrultuda çizgi filmlerin değerlerin erken yaşlarda kazandırılmasına ne ölçüde hizmet ettiğine ve çocuklar tarafından sıklıkla izlenen çizgi filmlerde değerlere ne ölçüde yer verildiğine yönelik yapılacak araştırmaların, çocukların yaşamında önemli bir etkisi olan çizgi filmlerin değerler öğretimine daha nitelikli ve etkin bir şekilde yer verilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sevim de (2013) çocukların çizgi filmde yer alan bilgileri, davranışları sorgulamadan kabul ettiklerini bu nedenle çizgi filmlerde hangi değerlerin, nasıl verildiğinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Yine Akıncı ve Güven de (2014) çocuklar için hazırlanan programlarda değerlerin çocuklara verilip verilmediği, veriliyorsa nasıl verildiğini ortaya kayan çalışmaların önemine vurgu yapmaktadır. Bu çerçevede bu araştırma, Türkiye'nin ulusal kanalı olan TRT Çocuk' ta yayınlanan çizgi filmlerden biri olan ve araştırmaya katılan öğrencilerin en çok izledikleri çizgi film olan "Rafadan Tayfa" da hangi değerlere, nasıl yer verildiğinin belirlenmesinin alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlaması bakımından önemlidir. Bu önem doğrultusunda araştırmada TRT Çocuk' ta çocukların yaş düzeylerine göre, belirli kazanım ve temalar çerçevesinde hazırlanarak yayınlanan "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmin değerler eğitimi açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Öğrencilerin en çok hangi çizgi filmi izledikleri belirlendikten sonra bu çizgi filmde hangi değerlere ne sıklıkta yer verildiğinin belirlenmesi için doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma konusuna ilişkin yazılı materyallerin analizini kapsayan doküman incelemesi, gerektiğinde yazılı kaynakların yanı sıra film, video, fotoğraf gibi görsel malzemeleri de içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini Bursa ili ve ilçelerinde öğrenim gören ilkököl birinci ve ikinci sınıf öğrencileri, örneklemini ise form Bursa ili İnegöl, Osmangazi ve Nilüfer ilçelerinde öğrenim gören 282 ilkököl birinci ve sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1

Araştırmaya katılan öğrencilere yönelik tanımlayıcı istatistikler

Sınıf	Cinsiyet				Toplam	
	Kız		Erkek			
	f	%	f	%	f	%
1.sınıf	62	22	82	29,1	144	51,1
2.sınıf	73	25,9	65	23	138	48,9
Toplam	135	47,9	147	52,1	282	100

Tablo 1 öğrencilerin en çok sevdikleri çizgi filmi belirlemek amacıyla yapılan uygulamaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve sınıf bazındaki dağılımları verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,1'i (%22 kız, %29,1erkek) birinci sınıf, %48,9'u (%25,9 kız, %23 erkek) ise ikinci sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki öğrencilerin ulusal kanal olan TRT Çocuk' ta 6-8 yaş grubuna yönelik yayınlanan ve Türk yapımı olan çizgi filmlerden en çok hangisini sevdiklerini belirlemek amacıyla "Aşağıdaki çizgi filmlerden en çok hangisini seviyorsunuz?" sorusunun yer aldığı ve TRT'de bu yaş çocukları hazırlanan "Doru, Rafadan Tayfa, İbi, Canım Kardeşim, Nane Limon ve Diğer" seçeneklerinin bulunduğu bir form verilmiştir. Diğer veri toplama aracı ise yine araştırmacılar tarafından 2015 Hayat Bilgisi Öğretim programındaki "Değerler" başlığı altındaki 20 değer temel alınarak hazırlanan, hangi değerlerin ve bu değerlerin çizgi filmde nasıl yer aldığını yazmaya imkân veren "Değerler Formu" kullanılmıştır.

İşlem

Öğrencilerin en çok izlediği çizgi filmde hangi değerlerin nasıl yer aldığını belirlemek amacıyla öncelikle öğrencilerin en çok sevdikleri çizgi film belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için herhangi bir uydu bağlantısı gerektirmeyen, evinde televizyon olan tüm çocuklar tarafından rahatlıkla izlenebilen TRT Çocuk kanalı tercih edilmiştir. TRT Çocuk' ta ilkököl düzeyindeki çocukların yaş düzeylerine uygun ve yerli yapım olan çizgi filmlerden en çok hangisinin sevildiğini belirlemek için öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak düzenlenen, cinsiyet, sınıf düzeyi ile ilgili bilgilerle birlikte "Aşağıdaki çizgi filmlerden

en çok hangisini seviyorsunuz?" sorusunun ve soruyla bağlantılı olarak Doru, Rafadan Tayfa, İbi, Canım Kardeşim, Nane Limon ve Diğer seçeneklerinin yer aldığı form kullanılmıştır. Söz konusu form çalışmanın örneklemini oluşturan 282 birinci ve ikinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır.

En çok sevilen çizgi filmin belirlenmesinden sonra Bundan sonra araştırmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada dört araştırmacı çizgi filmin 10' ar bölümü izlemiş ve hazırlanan "Değerler Formu"nu doldurmuştur. Daha sonra araştırmacılar birbirlerinin izledikleri bölümlerden rastgele bölümler seçerek bölümleri tekrar izlemiş, "Değerler Formu" nu doldurmuş ve diğer araştırmacı tarafından aynı çizgi film için doldurulan formlar üzerine görüş alış verişi yapmışlardır. Beşinci araştırmacı ise 9 Ağustos 2016'da www.youtube.com internet sitesine yüklenen 0,55 saniyelik "Bayrağımız her zaman göklerde olmalı!" özel bölümü ile birlikte yine 40 bölümden arasından seçilen 10 bölümü izleyerek hazırlanan formu doldurmuş ve tekrar bir karşılaştırma yapmıştır.

Araştırmaya konu olan "Rafadan Tayfa" İstanbul'da bir mahallede yaşayan Akın, Kamil, Hayri, Mert, Sevim ve Hale adlı çocukların maceralarını konu olan bir çizgi film olarak tasarlanmıştır. Adı geçen karakterlere ek olarak Rüstem Abi, Basri Amca, Yumak, Fatma Nine, Saadettin Usta, Ankaralı Ozan adlı karakterler de yer almaktadır. Tam bir mahalle yaşamını yansıtan çizgi filmde dayanışma, dostluk konuları eğlenceli bir şekilde işlenmiştir. 2014 yılında TRT Çocuk'ta yayınlanan çizgi filmin yapımcılığını İsmail Fidan üstlenmiştir (<http://www.trtcocuk.net.tr/rafadantayfa>).

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öncelikle öğrenciler tarafından en çok sevilen çizgi filmin belirlenmesi amacıyla frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Yapılan hesaplamalar en çok sevilen çizgi filmin "Rafadan Tayfa" olduğunu göstermiştir. "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde işlenen değerlerin yer alma sıklıklarının belirleyebilmek için veriler frekans analizi ile analiz edilmiştir. Böylece nitel veriler nicel terimlere indirgenerek özetlenmeye çalışılmıştır. Bunun için; "Rafadan Tayfa" ya ait ilk 40 bölüm ile birlikte, "Bayrağımız her zaman göklerde olmalı" bölümünden oluşan videolar araştırmacılar tarafından izlenmiştir. Birinci araştırmacı 1-10. bölümleri, ikinci araştırmacı 11-20. bölümleri, üçüncü araştırmacı 21-30. bölümleri, dördüncü araştırmacı 31-40. bölümleri izlemiştir. Son olarak beşinci araştırmacı özel bölüm ile birlikte diğer araştırmacılar tarafından analizi yapılmış olan 10 bölümü tekrar izlemiştir. Araştırmacılar bölümleri, 2015 Hayat Bilgisi Öğretim Programında (MEB, 2015) "Değerler" başlığı altında yer alan 20 değerden oluşan ve bu değerlerin çizgi filmde nasıl yer aldığını yazmaya imkân veren "Değerler Formu" doğrultusunda analiz etmişlerdir. Doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, belirlenen değerler çerçevesinde betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik çalışması için her araştırmacı, diğer araştırmacının izlediği on bölümden rastgele belirlenen beş bölümü izleyerek "Değerler Formu"nu doldurmuştur. Son olarak beşinci araştırmacı da özel bölümle birlikte 40 çizgi film arasından 10 çizgi filmi izleyerek, "Değerler Formu"nu doldurmuştur. Belirlenen bu on videonun daha önce ikiye araştırmacı tarafından izlenmiş olmasına dikkat edilmiştir. Böylece bu çizgi filmlerin üç araştırmacı tarafından izlenmesi, bunlara ait "Değerler Formu" nun doldurulması sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994; Akt: Türnüklü, 2000) güvenilirlik hesaplaması formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %80 olarak hesaplanmış ve sonuç araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya katılan öğrencilerin sevdikleri çizgi filmlere ait yüzde ve frekans değerleri

Çizgi filmler	Sınıf	Cinsiyet				Toplam		Genel Toplam	
		Kız		Erkek		f	%	f	%
		f	%	f	%				
Doru	1.sınıf	12	4,3	14	4,9	26	9,2	37	14,1
	2.sınıf	6	2,1	5	1,8	11	3,9		
Rafadan Tayfa	1.sınıf	23	8,2	53	18,8	76	26,9	142	50,4
	2.sınıf	21	7,5	45	16	66	23,4		
İbi	1.sınıf	6	2,1	6	2	12	4,3	33	11,7
	2.sınıf	19	6,7	2	0,7	21	7,5		
Canım Kardeşim	1.sınıf	9	3,2	1	0,4	10	3,6	24	8,5
	2.sınıf	13	4,6	1	0,4	14	5		
Nane Limon	1.sınıf	2	0,7	4	1,4	6	2,1	10	3,6
	2.sınıf	0	0	4	1,4	4	1,4		
Diğer	1.sınıf	10	3,6	4	1,4	14	4,9	36	12,8
	2.sınıf	14	5	8	2,8	22	7,8		
Toplam		135	48	147	52	282	100		

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin en çok "Rafadan Tayfa" (%50,4) adlı çizgi filmi sevdiğini görülmektedir. "Rafadan Tayfa"yı takip eden çizgi filmlerin sırasıyla "Doru" (%14,1), "Diğer" seçeneğinde verilen farklı çizgi filmler (%12,8), "İbi" (%11,7), "Canım Kardeşim" (%8,5) ve "Nane Limon" (%3,6) olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Rafadan Tayfa çizgi filminde yer verilen değerlerin bölümlere göre dağılımı

Değerler	Değerlerin yer aldığı bölümler	f	%	Örnek
Yardımsızlık	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 14, 16, 19, 23, 25, 29, 34, 37, 39, 40	17	42,5	Bölüm 2: Çocukların yaşlılara yardım haftasında Basri Amca'ya yardım etmeleri.
Dayanışma	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 27	14	35	Bölüm 1: Bozulan arabanın birlikte tamir edilmesi
Bilimsellik	3, 8, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 22, 25, 31, 33, 40	13	32,5	Bölüm 22: NASA'nın görevlerinin araştırılması. Aya ilk basan kişi hakkında bilgi verilmesi
Paylaşma	1, 7, 9, 11, 13, 20, 21, 27, 30, 36	10	25	Bölüm 7: Uçurtmanın sırayla uçurtulması
Çalışkanlık	8, 14, 16, 21, 24, 27, 28, 33	8	20	Bölüm 33: Rafadan Tayfa'nın dünya rekoru kırabilmek için yılmadan çalışmaları
Doğa Sevgisi	1, 3, 8, 9, 11, 12, 35, 37	8	20	Bölüm 11: Kamil'in yanlışlıkla karıncalara bastıktan sonra onlar için karınca hastanesi yapması
Sorumluluk	1, 4, 18, 31, 32, 35, 37,38	8	20	Bölüm 37: Kamil'in çok sıcak olmasına rağmen siparişleri bekletmeden dağıtması
Sevgi	4, 9, 16, 26, 39	5	12,5	Bölüm 26: Birbirine küsen Hayri ve Kamil'in ilk görüşmede dayanamayıp barışmaları
Özgüven	26, 31, 33, 34, 39	5	12,5	Bölüm 34: Akın'ın tiyatro oyununu başarıyla oynayacaklarına inanması
Sabır	4, 7, 22, 33, 36, 39	6	15	Bölüm 39: Rafadan Tayfa'nın çember yarışı için sabırla çalışması
Doğruluk	1, 5, 6, 27	4	10	Bölüm 5: Basri Amca'nın bahçesine gizlice girilmesinin doğru olmadığını söylenmesi
Adalet	27, 31, 38	3	7,5	Bölüm 31: Hayri'nin ceza verirken arkadaşlarını ayırmaması
Güven	27, 32, 39	3	7,5	Bölüm 27: Mert'in arkadaşlarının sözüne güvenmesi
Merhamet	18, 32, 37	3	7,5	Bölüm 32: Basri Amca'nın Rafadan Tayfa eşyalarını taşırken çocuklara zarar gelecek diye kaygılanması

Saygı	23, 28, 35	3	7,5	Bölüm 23: Başkalarının günlüklerinin okunmayacağını söylemesi
Misafirperverlik	28,40	2	5	Bölüm 28: Gelen misafire gereken saygının gösterilmesi
Dürüstlük	8,7	2	5	Bölüm 8: Akın, Mert ve Sevim'in 1.bilmecenin cevabını bulduğunu gören Hale'nin onları takip ederek cevabı bulmanın doğru olmadığını söylemesi.
Estetik	27	1	2,5	Bölüm 27: Duvara çizilen resimlerin yorumlanması sırasında Hayri'nin "Sanatçı yorumdan çekinmez" ifadesini kullanması
Hoşgörü	1	1	2,5	Bölüm 1: Rüstem Ağabey'in durumu hoşgörüsüyle karşılaşması
Vatanseverlik	Özel Bölüm	1	2,5	"Bayrağımız Göklerde" bölümü

Tablo 3'de Rafadan Tayfa çizgi filminin izlenen ilk 40 bölümünde yer alan değerlerin bölümlere göre dağılımı yer almaktadır. Çizgi filmin izlenen bölümlerinde en çok değinilen değerlerin sırasıyla "Yardımseverlik" (%45), "Dayanışma" (%35) ve "Bilimsellik" (%32,5) olduğu belirlenmiştir. Bu değerleri sırasıyla "Paylaşma" (%25), "Çalışkanlık, Doğa Sevgisi, Sorumluluk" (%20), "Sabır" (%15), "Özgüven, Sevgi" (%12,5), "Doğruluk" (%10), "Güven, Merhamet, Saygı" (%7,5), "Adalet, Dürüstlük, Misafirperverlik" (%5), "Hoşgörü, Estetik" (%2,5) olarak sıralanmaktadır.

En çok işlenen değer olan "Yardımseverlik" çizgi filmin 2. bölümde "Yaşlılar Haftası" dolayısıyla Rafadan Tayfa'nın Basri Amca'ya yardım etmesi olarak işlenmiştir. Aynı değere 29. bölümde Rafadan Tayfa'nın baklava satışında Hayri'ye yardım etmeleri, 40. bölümde Kamil'in Akın'a çanta hazırlarken yardım etmesi şeklinde ele alınıyor. "Dayanışma" değeri 1. Bölümde bozulan arabanın birlikte tamir edilmesi olarak işlenirken; 22. bölümde tayfa üyelerinin "Anca beraber kanca beraber" ifadesi dayanışma içinde birlikte hareket etmeyi vurgulayan bir ifade olarak değerlendirilmektedir. 22. bölümde NASA'yla ilgili bilgi verilmesi, aya ilk basan kişinin Armstrong olduğunun belirtilmesi, 25. bölümde hıçkırığın nasıl oluştuğunun anlatılması çizgi filmde en çok değinilen üçüncü değer olan "Bilimsellik" değeri için verilebilecek örneklerdir. "Paylaşma" değerinin somut ve etkili bir şekilde değinildiği 7. bölümde tayfa üyeleri uçurtmayı sırayla uçurtmaktadırlar. Ayrıca Basri Amca'nın memleketinden gelen çökelek ve katmeri Rafadan Tayfa'yla paylaşması da 27. bölümde paylaşmanın önemi etkin bir şekilde vurgulanmaktadır. Rafadan Tayfa'nın dünya rekoru kırmak için yılmadan çalışmaları (33. bölüm) "Çalışkanlık" için, Kamil'in yanlışlıkla karıncalara bastıktan sonra karıncalar için hastane yapması (11. bölüm) "Doğa sevgisi" için, Kamil'in ise çok sıcak olmasına rağmen siparişlerini bekletmeden dağıtması (37. bölüm) "Sorumluluk" değerlerinin işlendiği bölümler için verilecek örneklerdir. Bir diğer önemli değer olan "Sabır" değerine örneğin 39. bölümde tayfanın çember yarışı için sabırla çalışması şeklinde yer verilmiştir. 34. bölümde Akın'ın tiyatro oyununu başarıyla oynayacaklarına inanması "Özgüven" değerinin nasıl ele alındığına dair verilebilecek bir örnektir. 26. bölümde her ne kadar Hayri ve Kamil'in küsmüş olması konu edilmişse de birbirlerini gördükleri ilk anda dayanamayıp barışmalarıyla "Sevgi" değerinin etkili bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır. "Doğruluk" değeri 5. bölümde Basri Amca'nın bahçesine gizlice girilmesinin doğru olmadığını söylemesi şeklinde yer alırken, 27. bölümde Mert'in arkadaşlarının sözüne güvenmesi "Güven" değerinin, 32. bölümde Basri Amca'nın Rafadan Tayfa eşyalarını taşıırken çocuklara zarar gelecek diye kaygılanması da "Merhamet" değerinin işlendiği bölümlere örnek olarak gösterilebilir. Başkalarının günlüklerinin okunmayacağını söylemesi ile 23. bölümde "Saygı" değerinin, 31. bölümde Hayri'nin ceza verirken arkadaşlarını ayırmaması "Adalet" değerinin, 8. bölümde Akın, Mert ve Sevim'in bir bilmecenin cevabını bulduğunu gören Hale'nin onları takip ederek cevabı bulmanın doğru olmadığını söylemesi "Dürüstlük" değerinin ele alındığı bölümlere örnektir. "Misafirperverlik" değeri 28. bölümde tayfanın gelen misafire gereken saygıyı göstermesi şeklinde işlenirken, "Estetik" değerine sadece 27. bölümde duvara çizilen resimlerin yorumlanması sırasında Hayri'nin "Sanatçı yorumdan çekinmez" ifadesiyle doğrudan olmasa da dolaylı olarak yer verildiği görülmektedir. İzlenen bölümlerde "Vatanseverlik" değeri ile ilgili doğrudan mesajlara rastlanmamakla birlikte 9 Ağustos 2016 tarihinde www.youtube.com sitesinde "Bayrağımız her zaman göklerde olmalı!" adlı 55 saniyelik özel bölümde bayrağa saygı ve sevgi işlenmiş ve bu bölüm Atatürk'ün "Ne mutlu Türküm diyene" sözüyle bitirilmiştir. Ayrıca 36. bölümde aşurenin dağıtılması, 40. bölümde çocukların Basri Amca'nın arkadaşının elini öpmesi kültürel değerlerimizin yeni nesillere aktarılmasını sağlamaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Elde edilen bulgular TRT Çocuk' ta yayınlanan Rafadan Tayfa adlı çizgi filmin izlenen bölümlerinde 2015 Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerlerin hemen hepsine farklı sıklıklarda da olsa yer verildiğini göstermektedir. En çok yer verilen değerlerin sırasıyla "Yardımsızlık", "Dayanışma" ve "Bilimsellik" olduğu buna karşın en az yer alan değerlerin ise "Adalet", "Dürüstlük", "Misafirperverlik", "Hoşgörü" ve "Estetik" olduğu belirlenmiştir. Sevim (2013) "Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması" adlı yüksek lisans tezinde üçü yerli, üçü yabancı yapım olmak üzere altı çizgi filmi içerdikleri değerler çerçevesinde incelemiş, hem yerli yapım hem de yabancı yapım çizgi filmlerde en çok vurgulanan değer "Yardımsızlık" olduğunu saptamıştır. Bu çerçevede her iki çalışmanın birbirini desteklediği görülmektedir. Akıncı ve Güven (2014) ise çizgi filmler üzerinde yaptıkları çalışmalarında araştırmaya konu olan ikisi Türk yapımı olmak üzere dört çizgi filmde en çok "Nezakat" değerine yer verildiğini, bunu sırasıyla "Mutluluk, Sorumluluk, Özgüven, Empati, Sevgi, Cesaret, Doğruluk (Dürüstlük), Yardımsızlık, Arkadaşlık, İşbirliği, Temizlik, Paylaşma ve Sabır" değerlerinin takip ettiğini saptamışlardır. Her iki çalışmada çizgi filmlerde yer alan değerlerin sıralaması farklı olsa da çizgi filmlerde benzer değerlere yer verildiği görülmektedir. İki çalışmadaki farklılık ise izlenen çizgi filmlerin ve araştırmacının belirledikleri değer ifadelerinin farklı olması ile ilişkilendirilmiştir. Örneğin söz konusu araştırmacılar "Nezakat" değerine yer vermişken bu çalışmada "Vatanseverlik" değeri yer almaktadır. Tozduman Yaralı ve Avcı (2017) tarafından "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde popüler kültür öğelerinin araştırılması amacıyla yapılan çalışmada da bu çizgi filmde yardımsızlığa vurgu yapıldığı belirlenmiştir.

Özer ve Avcı'nın (2015) çalışmalarında "Pepee" adlı çizgi filmde, Türk geleneksel kıyafetlerinin, yemeklerinin, ulusal ve dini değerler ve ritüellerin, dilin kullanımı ve halk oyunları gibi oldukça kapsamlı bir kültür aktarımının gerçekleştiği belirlenmiştir. Kaba (2014) çizgi filmlerin, üretildikleri toplumun kültürel değerlerinden etkilenmekle beraber bu kültürün öğelerini aktararak çocukları etkileme gücü olduğunu belirtmektedir. 2015 Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerlerin çocukların ilgiyle izledikleri "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde yer alması, okul hayatında değerlerle ilgili eğitim öğretim gören çocukların, televizyon izlerken de aldıkları eğitime paralel görsel, işitsel ve ilgilerini çekecek konu ve işleyişle öğrendiklerini anlamlandırmalarına ve öğrendiklerinin kalıcılığının sağlanmasına yardımcı olacaktır. Nitekim Kağıtçıbaşı ve Kuşdil (2000) basın yayın organlarının temsilcileri ile işbirliği yapılarak, çocuğun okulda öğrendiği değerler ile medyada karşılaştığı değerlerin birbiriyle örtüşmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır (Akt: Yazıcı, 2006). Dolayısıyla "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmin çocuklarda yardımsızlık başta olmak üzere diğer değerlerin de gelişimine farklı oranlarda katkı sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır.

"Vatanseverlik" değerinin izlenen bölümlerde ele alınmadığına daha önce değinilmişti. Ancak "Bayrağımız her zaman göklerde olmalı!" adlı kısa bölümde farklı konulara yer vermeden sadece Türk Bayrağı'na saygı ve sevginin işlenmesi çocukların bölümü izlerken sadece bu konuya odaklanmalarını sağlamaktadır. Böylece çocuklar konunun önemini kavrayarak ülkemizin bağımsızlığını simgeleyen bayrağımıza saygı ve sevgiyi bir de sevdikleri çizgi filmle de öğrenmektedirler. Sevim (2013) TRT Çocuk' ta üçü yerli, üçü yabancı yapım olmak üzere değerler eğitimi açısından incelediği altı çizgi filmde de "Vatanseverlik" değerlerine rastlanmadığını belirtmiştir. Buna karşın Türkmen (2012) yine TRT Çocuk'ta yayınlanan "Pepee" adlı çizgi filmin kültür aktarımındaki etkisini incelediği çalışmada bağımsızlığın ve millet olmanın sembolü olan bayrak ve devlet olgusunun bu çizgi filmde sıklıkla kullanıldığını, açılış müziğinde ve çeşitli bölümlerde Pepee'nin elinde ya da bisikletinde Türk bayrağı taşıdığını, Atatürk'e saygının işlendiğini belirtmektedir. Söz konusu araştırmacı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili olan bölümde Pepee'nin hem Atatürk'ü hem de günün anlam ve önemini anlatan bir konuşma yapmasını milli hassasiyetlerin çocuklara aktarılmasında kolaylaştırıcı bir rol olarak değerlendirmektedir. Benzer şekilde "Vatanseverlik" değerinin "Rafadan Tayfa"nın diğer bölümlerinde de yer almasının çocukların vatan ve millet sevgisini erken yaşlarda özümsemelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Televizyon çağdaş kültürlerde değişikliğe yol açan bununla birlikte var olan değerlerin aktarılmasını sağlayan kültürel bir araçtır. Televizyon kültürel değerlerin yansıtılmasına ve bireyin toplumda üstlendiği rolleriyle ilgili bir algı oluşturmaya yardımcı olur (Yaktıl Oğuz, 2000). Çocuklar için hazırlanan televizyon programlarının, çocuklarda yardımsızlık, vatanseverlik, insan sevgisi vb. değerleri pekiştirmeleri sağlamalıdır. Bu programlarda işlenen iyi değerlerin, çocuğun iyiyi ve doğruyu ayırt edebilmeleri, toplumsal değerleri çocuğa

aktarabilmeleri beklenmektedir (EARGED, 2008). Bu çerçeveden ele alındığında "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmin beklenen bu kazanımları etkili bir şekilde yerine getirdiği düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında araştırma sonucunda ileri araştırmalar çizgi filmler ve/veya diğer çocuk programlarında değerlendirilmesi açısından aşağıdaki önerilere yer verilmektedir.

1. Araştırmada da değinildiği gibi ilk 40 bölümde "Vatanseverlik" değerine rastlanmamıştır. Diğer bölümlerde bu değer yer alıp almadığı, yer alıyorsa ne düzeyde yer aldığına dair çalışmaların yapılması "Rafadan Tayfa" ve diğer çizgi filmlerde bu değere yer verilmesi hususunda yararlı olacaktır. Bu nedenle bu çalışmanın devamı olarak çizgi filmin diğer bölümlerinde bu değere yer verilip verilmediğine dair benzer bir çalışma yapılması önerilebilir.

2. Değerlerin çizgi filmlerde yer almasının öğrencilerin değer edinimlerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Bu düşünceyi desteklemek ve çizgi filmlerde değerlerin nasıl işleneceğine dair çalışmaların geliştirilmesi için, çizgi filmlerin çocuklarda değerlerin edinimine ne ölçüde katkı sağladığını belirlemek amacıyla çocuklarla yapılacak deneysel çalışmalar yapılabilir.

3. TRT ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca yürütülecek ortak bir proje doğrultusunda "Rafadan Tayfa" adlı çizgi filmde ya da TRT Çocuk' da yayınlanan diğer çizgi filmler ve/veya çocuk programlarında değerlerin belirli bir plan ve program çerçevesinde, okulda verilen değer eğitimi çalışmaları tamamlayacak nitelikte çalışmalar yapılabilir. Böylece yeni nesle kazandırılacak değerlerin öğretiminin daha etkili ve kalıcı bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akıncı A. & Güven G., (2014). Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: TRT çocuk kanalı örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(16), 429-445.
- Balaç, G. U. & Dağal, A. B. (2006). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Cesur, S., & Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: Çocukların tv programlarına ilişkin tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(19).
- Concepción Medrano, S., & Alejandra Cortés, P. (2007). The Teaching and Learning of Values through Television. *International Review Of Education / Internationale Zeitschrift Für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale De L'education*, (1), 5. doi:10.1007/s11159-006-9028-6
- Cortes, C. E. (2005). "How the media teach". In *Media literacy*, Edited by: Schwarz, Gretchen and Brown, Pamela U.55-74. Malden, MA: Blackwell. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1744-7984.2005.00005.x/epdf> adresinden 21.11.2017 tarihinde alınmıştır.
- Demir, Ö. & Acar, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Adres Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2008). Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları. http://yegitek.meb.gov.tr/tamamlanan/TV_izleme.pdf adresinden 08.07.2017 tarihinde alınmıştır.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Girgin, M. (2016). *Öğretmen Sözlüğü*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Güler, D. (2016). Çocuk, televizyon ve çizgi film. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 5 (5), 163-177.
- Karacoşkun, M. D. (2002). Bireysel ve toplumsal çözümlerde televizyon faktörü üzerine düşünceler. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 227-233.
- Kuş, D. (2009). İlköğretim programlarının, örtük programın ve okul dışı etmenlerin değerleri kazandırma etkililiğinin 8. sınıf ilköğretim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Gazete, R. (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu*. Kanun Numarası, 1739.
- MEB, (2015). İlkokul hayat bilgisi dersi 1, 2 ve 3. sınıflar öğretim programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=244> adresinden 25.10.2015 tarihinde alınmıştır.
- Öçal, I. (1997). Televizyonda çocuk programları. *Doktora tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Özer, D., & Avcı, İ. B. (2015). Cartoons as Educational Tools and the Presentation of Cultural Differences Via Cartoons. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 191, 418-423.
- Postman, N. (1994). *Televizyon: Öldüren eğlence*. (O. Akinhay, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- RTÜK (2006). İlköğretim çağındaki çocukların televizyon izleme alışkanlıkları kamuoyu araştırması. www.rtuk.org.tr adresinden 28.06.2016 tarihinde alınmıştır.
- Sevim, Z. (2013). Çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Şirin, M.R. (1999). *Televizyon, Çocuk ve Aile*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Ankara: PegemA.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Thornberg, R. & Oğuz, E. (2013). Moral and citizenship educational goals in values education: A cross-cultural study of Swedish and Turkish student teachers' preferences. *Teaching and Teacher Education*, 55(5), 110- 121.
- Tozduman Yaralı, K. & Avcı, N. (2017). Bir Çizgi Filmin Popüler Kültür Açısından İncelenmesi: Rafadan Tayfa. Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5(1), 449-470. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/256664> adresinden 17.11.2017 tarihinde alınmıştır.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(10), 707-719.
- Yaktıl Oğuz, G. (2000). Televizyon: Kaçınılmaz öğreticimiz televizyonun toplumsal iletişimdeki yeri. *Kurgu Dergisi*, 17, 27-34.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. İzmir: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler Eğitimi'ne Genel Bir Bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19 (19), 499.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://www.trtcocuk.net.tr/rafadantayfa>. Erişim tarihi: 07.08.2017.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üye. Ömür SADIOĞLU
osadioglu@uludag.edu.tr

Merve TURAN
merve.91.63@hotmail.com

Nazife DEVECİ DİKMEN
devecinazife@gmail.com

Mehmet YILMAZ
mehmettemhem1643@gmail.com

Yasemin ÖZKAN MUHTAR
yaseminozkan03@gmail.com